СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 181. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 5. серпня, 1929. VOL. XXXVII. No. 181. Jersey City, N. J., Monday, August 5, 1929. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ДІСТАЄ ЗВІТ ІЗ ВЯЗНИЧНОГО БУНТУ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР СКЛАДАЄ ВИНУ НА ПЕРЕЛЮДНЕННЄ ВЯЗНИЦЬ.

ВАШИНГТОН, 3. серпня. — Генеральний прокуратор (міністер судівництва) предложив президентови Гуверови факти про бунт вязників у федеральній тюрмі в Лівенворті.

Як виходить із звіту, головною причиною бунту мало бути перелюднення вязниці. Зі сим поглядом годиться також начальник вязниць.

У Лівенворті все ще не все спокійно. Невдоволення серед вязнів нуртує далі, а сторожі побоюються нового вибуху.

НАЧАЛЬНИК „СИНГ-СИНГА" ПРО НЕВДОВОЛЕННЄ В СІЙ ТЮРМІ.

ВИНУЄ НЕДОСТАЧУ ДОБРОЇ ЇДИ ТА НИЗЬКИЙ БУДЖЕТ.

ОСИНИНГ, Ню Йорк, 3. серпня. — У розмові з газетярами про недавні бунти вязників по ріжних стейтових і федеральних вязницях Люис Лоз, начальник місцевої стейтової вязниці, говорив про сю вязницю й сказав, що головною причиною невдоволення вязників є кепська їда. Він каже, що стейт ще й нині визначує на кождого вязника 21 центів на день, отже ту саму суму, яку стейт визначив у 1868 році. Та тоді ся сума була вистарчаюча; нині її купна вартість зменшилася в кількоро.

Коли би поправити їду, то тимсамим зменшилосяб невдоволення серед вязників та бунти були би менше правдоподібними.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА ПРИНЯТТЯ „ГРАФА ЦЕПЕЛИНА".

ПОЛІЦІЯ МУСІТИМЕ УДЕРЖАТИ ПОРЯДОК СЕРЕД 200,000 ОСІБ.

ЛЕЙКГЕРСТ, Ню Джерзі, 3. серпня. — Місцева бальонова стація працює живо, щоби приняти німецький кермовий бальон „Графа Цепеліна", що має приїхати сюди, як сподіються, в неділю. Радіова стація стереже за кождою вісткою з воздуха, щоби дати бальонови відповідні сигнали.

Приготовляється до приїзду „Графа Цепеліна" й місцева поліція, котра сподіється великого натовпу людей з приводу приїзду бальону. Поліція допускає, що цікавих може прийти до чверть міліона людей і вдержати таку товпу в порядку не буде так легко.

Радіові стації лагодяться розсилати радіом промови на привітаннє бальона.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ПРОГИБІЦІЙНИХ АГЕНТІВ.

З НИМИ И ИНШІ УРЯДНИКИ МАЛИ ЗРОБИТИ ЗАГОВІР ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 3. серпня. — Перед федеральний суд в Бруклині поставлено нині трох прогибіційних агентів, констабля з Гонтингтону, на Лонґ Айленд, одного простого жовніра американської армії та двох цивільних урядників армії, які мали зробити заговір, щоби пачкувати горівку.

Користаючи зі свого урядового становища, обжаловані мали розвинути великий пачкарський бизнес, у якому вони вживали кілька троків і пасажирських автів для воження горівки.

ІНДІЯНЕ ВИХОДЯТЬ НА ЛОВЛЮ ЛОСОСІВ.

ТИСЯЧІ ЗАНЯТІ В РІЧНОМУ ПОЛОВІ.

КЕТЕЛ ФОЛЗ, Вашингтон, 3. серпня. — Цілі індійські племена вийшли на ловлю риби лосося, що тепер іде горі ревучими гірськими потоками на терло.

Індіяне вибралися на ловлі з найріжнороднійшим рибацьким нарядденм. Мають вони не тільки всякого рода сіти, але й списи й булави. Риба йде горі рікою, перескакуючи дуже зручно всякого рода перешкоди, шипоти й водопади. Тут власне на них і засідає богато рибаків. Декотрі риби важать по 30 фунтів.

Кромі рибаків Індіян сюди вибралося богато білих, але вже менше на саму ловлю, а більше, щоби приглядатись Індіянам.

ПОВІНЬ У АЙОВІ

СІДАР РЕПИДС, Айова, 3. серпня. — Вчора рано случився над східною частиною сього стейту страшний хмаролом. Злива знищила тисячі акрів, засіяних кукурудзою. Велика частина залляних околиць зовсім утратила сьогорічний збір. Шкоди виносять міліони долярів. Потерпіли також вівсі.

У водах зібраних рік потопилися кури й свині. В богато місцях хмаролом зірвав залізничі тори та попідмивав мости. В місті Белплейні за 7 годин упало 7 цалів дощу.

ОТРУЇВ ДИТИНУ ЦУКОРКОМ.

ОТАВА, Канзас, 3. серпня. — Тут арештовано 22-літного Рея Пенібейкера, котрий мав дати своїй жінці затроених цукорків та втроїв свою дитину, якій жінка дала затроеного цукорка.

Лікар, котрий робив автопсію („пороз") помершої дитини, відкрив у жолудку сліди великої маси отрої. Поліційне слідство показало, що отруя була в цукорках, котрі жінка Пенібейкера роздавала дітям сусіда підчас відвідин. Цукорки, жінка заявила, вона дістала від мужа. Жінка каже, що чоловік не міг знати, що в цукорках є отруя, але поліція думає інакше.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ФАЛШИВИХ ЗІЗНАНЬ.

КЕНОША, Висконсин, 3. серпня. — Анна Мімно призналася до фалшивих зізнань на розправі проти Алберта Ейхгорна, котрого суджено в 1917 році за вбийство та на її зізнання засуджено на досмертну вязницю.

ГРОБАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО НАЙМАЄ СТРАЙКОЛОМІВ.

Калварі Семетеріс Корпорейшен у Ню Йорку, проти котрого почали оноді страйк його робітники, почало вже наймати страйколомів. Досі зявилося на роботу 125 скебів, яких оберігає поліція. Страйкарі постановили страйкувати далі.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ЛЕТУ.

В Лондоні (Англія) закінчено будову найбільшого в світі повітроплава Р-100. Тепер почали наповнювати його газом, потрібним для лету. Перший пробний лет він зробить навкого Англії. Коли він випаде щасливо, тоді повітроплав полетить через океан до Канади.

ЛЯЧНИЙ ЗАСУД.

Перед судом присяглих у Новім Санчі відбулася розправа проти Якуба і Кароліни Варжехів та їх двох дочок, оскаржених за це, що в часі найлютіщих морозів опоїли свого зятя, Петруха, горівкою і лишили на морозі, в наслідок чого той замерз. Розправа тривала цілий день, а у вечері запав присуд, силою якого засуджено тестя Петруха та його дочку Гелену на кару смерти через повішення. Стара Варжехова дістала 5, друга дочка її 3 роки важкої тюрми.

ЩЕ КІЛЬКА ЦИФР.

Статистика — це така наука, перед якою нічо не скриється і яка усе знає. Не дивож, що обчислила вона навіть число найнещасливіщих людей, то є тих, що женяться. Число їх виносить річно 4 міліони, отже щоденно відбувається в світі 11 тисяч весіль. Це страшне число. Найбільше охочі до женячки є Москалі, найменше Норвежці. Кажуть, що це тому, що в Москалів горяча, а в Норвежців холодна кров — але, здається, радше тому, що Норвежці мудрі, а Москалі — звичайно: дураки.

ЦИФРИ ГОВОРЯТЬ.

В Москві оголошено статистику про замахи на представників совітської влади по селах за останні три роки. В 1926 р. було 400 замахів, в 1927 р. 700, а в 1928 р. поверх 1000, в тім 200 замахів удалося. Центральна контрольна комісія виключила з комуністичної партії 37,000 членів. „Комуніст" повідомляє, що після звіту комісаряту торговлі Рад. України скількість вугля, добутого в Донецькім басейні, зменшилася протягом одного місяця лютого на 108,000 тон.

ГАДЮКА НА ЛІТАКУ.

Як доносять з Австралії, то одного пасажира стрінула там страшна пригода. Коли вже літак був у повітрю, він запримітив у своїй каюті гадюку змію-окулярника. Не маючи коло себе жадної зброї, пробував він убити гадину фотографічним апаратом. Однак цим тільки роздратував її. Тоді він скочив на найвище місце в каюті й почав боронитися перед гадиною, копаючи її чобітьми. Коли й це не помогло, він вискочив із каюти, на крило літака, де зауважив його летун. Наслідком нерівноваги літакови грозила катастрофа, та летунови вдалося осісти на землю й врятувати нещасливого пасажира з небезпечного положення.

ВСЮДИ БОМБИ І ГРАНАТИ.

До реставрації Кунерта в Томашові Мазовецькім війшов сержант Бернацький з жінкою і дитиною, присів до свого знакомого і разом всі почали заливати червяка. Серед тої пиятики Бернацький заложився зі своїм кумпаном, що кине в реставрації ручний гранат. Сказав — зробив. Гранат вибух, вибив шибн в реставрації і покалічив: жінку Бернацького лекше, а синка так, що той конає в шпиталю. — Над Варшавою відбулися перед кількома днями летунські вправи. Один літак перелетів над селом Осуф якраз у хвилині, коли люде виходили з костела і нагло від цього літака відірвалася бомба і впала на дорогу в селі. Шалений гук і хмара куряви заступила на хвилю місце випадку, а як дим розвіявся — побачили всі, що відломки бомби покалічили важко 62-літну жінку і двох хлопців. Як пізніше показалося, то бомба випала через неосторожність летуна. І дивуйся хлопцям з села, коли сержанти і летуни не вміють з гранатами та бомбами обходитися!

ЦІКАВА ПОДІЯ.

В Лондоні помер чоловік, що підніс було свойого часу руку на короля і тяжко його побив. Мимо цього його за це не покарано. Цим чоловіком був міністер Гендерсон, що помер у 88 році життя. А було це в той час, коли цей „герой" мав 8 років. Малий Гендерсон бавився одного разу на майдані-березі, збудував собі гарну фортецю з піску та мушель, що дуже подобалась його ровесникам-товаришам. Негайно з гурта малих хлопців вибіг 10-літний хлопчина, скочив на гарну фортецю, що її збудував малий Гендерсон, та завалив цю будівлю з піску. Малому Гендерсонови стали зразу сльози в очах, а за хвильку він кинувся з кулачками на зухвалого „ворога" і почав його з усіх сил бити. „Ворог" став утікати, а малий Гендерсон кидав за ним наздогін камінці, мушлі і прокльони. Надбігли гувернери малого 10-літного хлопчика та з обуренням стали викрикувати, як міг якийсь там хлопчина побити наслідника англійського престолу, князя Валії, пізнішого Едварда VII. З трудом успокоювали побитого князя Валії, що мабуть ніколи раньше, а напевно ніколи потім не дістав такої „науки" за вмішування до чужих внутрішних справ. З цього часу про малого Гендерсона знала ціла Англія, а як „будівничий фортеці" став поважаним банкиром, а його „ворог" королем Англії, стрічалися вони часом та згадували ту хвилю, коли можна було безкарно побити короля. Хто його зна, чи обидва не були тоді щасливіші.

СИЛА ДУХА В ГОДИНІ СМЕРТИ.

В Стрию трафився такий випадок: Машиніст залізничий Прейсхер тяжко хорів і лікарі сказали, що його ніяка людська сила не вдержить при життю. Однак сам хорий сказав, що доти буде жити, доки його дочка Марія не здасть матури. І справді дочка здала матуру, прийшла сповістити про це свойого хорого батька і безпосередно після того батько помер.

СМЕРТЬ НА КОНЮШИНІ.

В Передільниці, пов. Добромиль, замордували незнісні опришки 18-літнього Олексу Шереметy. Шеремета пильнував в ночи конюшини батька на полю і заснув, а тоді злочинці застали його сплячого і колом розкололи йому череп. Нещасний ані не рушився.

КРОВ НА ЗАБАВІ.

Підчас забави в селі Білинка Мала, пов. Самбір, повстала суперечка між Мартином Воробцем і Михайлом Хомицьким. Сварка дійшла до цього, що Воробець витягнув ніж і пхнув ним Хомицького двічі в груди, в наслідок чого той упав трупом на місці.

ЖЕРТВИ ЛІТАКІВ.

У місті Штум (Східна Прусія) кружляв над містом літак. Несподівано обірвалось його крило і двох летунів упавши, згинуло на місці: Один із них, Фердинад Шульц, був рекордистом світового ховового лету. — У Мюнхені літак, сідаючи на майдан, зачіпив пропелером летуна Крюгера і вирвав йому рямя.

ПЕС СКАЗИВСЯ ВІД ГРОМУ.

В Льобургу під Магдебургом одна жінка підчас шаліючої бурі змилосердилася над псом, котрий був на подвірю й взяла його до себе до хати. Нагло недалеко вдарив грім і пес зі страху сказився, кинувся на господиню й покусав її в ногу, котру треба було відняти.

КАВАЛЕРСЬКІ ПОРАХУНКИ.

В Хотині коло Калуша здавна мали свої порахунки Влодко Зінк та Павло Кравчук. Одної Зінк прилапав свого ворога і так вирівнав свої належности, — що пхнув його кілька разів ножем. Зінка арештували.

БИК НАЛЯКАВ МІЩУХІВ.

Оноді один господар вів бугая на торговицю в Тернополі. Бугай вирвався і став бігати по вулицях. Люде стали ховатися перед розлюченим звірем. Врешті вирушила проти нього поліція. Стріли з револьвера, які падали на бугая, не могли трафити бика і щойно якийсь официр вистрілом карабіновим убив його. Та боротьба з бугаем викликала переляк у Тернополі, а людей якби знесло з вулиць. Найгірше на тім вийшов господар, бо через свою неосторожність поніс велику страту.

ЗАПЛАТА ЗА „ВИНАХІД".

Папа Лев X мав таке щастя, що до нього зголошувалися часто ріжні винахідники зі своїми винаходами. Одного разу дістав папа гарно оправлену книжку, в якій автор доказував, що найшов спосіб фабрикования і роблення золота. Очевидно, винахідник надіявся за це дістати від папи гарну заплату. І справді папа прислав „винахідникови" велику мошонку, але зовсім порожну, та ще й карточку додав з подякою за гарну книжку та з увагою, що коли чоловік знає тайну роблення золота, то йому більше нічого не треба, як лише мошонку, куди зможе вкладати золото.

КИТАЙСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ПЕРЕГОВОРИ РОЗБИЛИСЯ

КИТАЙ ВІДКИНУВ ДОМАГАННЯ РОСІЇ ПРИВЕРНУТИ НА ЗАЛІЗНИЦІ СТАНОВИЩЕ, ЯКЕ БУЛО ДО ЗАХОПЛЕННЯ ЇЇ.

МОСКВА (СССР), 3. серпня. — Европейцеви дуже трудно зрозуміти східну політику, яка ведеться між Росією і Китаєм у справі залагодження конфлікту. Кожного разу кружляють нові чутки. То переговори між Китаєм і Росією почалися та йдуть добре, то вони зовсім не починалися, то знову перервані ті переговори, які ніби ще й не розпочиналися і т. д.

Нарешті з опублікованої заяви большевицького підкомісаря по справам закордонним, Карахана, видно, що переговори дійсно були й перервані тепер із за того, що Китай цілкомито зігнорував вимоги большевицького ультимату, який привів до розриву між Китаєм і Росією. Підчас прелімінарних переговорів Китайці запропонували такі умови дальших переговорів: 1) Китай і Росія призначать уповноважених представників на конференцію у справі дальшого заряджування Східно-Китайською залізницею, 2) сучасне становище, коли залізниця захоплена в китайські руки, мусить бути признане обома сторонами лише тимчасовим, яке має бути врегульоване на конференції, 3) арештовані радянські підданці будуть звільнені, але негайно депортовані в Росію, 4) арештовані китайські громадяне в Росії мусять бути звільнені.

На це Карахан поставив такі умови: 1) негайне звільнення всіх радянських громадян, котрих арештовано в Манджурії, 2) признання російським урядом управителя залізниці та заступника його, 3) конференція має бути скликана негайно для розвязання всіх питань, які виникли зприводу конфлікту.

Китайці цих вимог не приняли й знову ухилилися від ясної відповіди. Це привело до розриву переговорів між радянським консулем Мельніковим та китайським уповноваженим. Чужинці, котрі перебувають у Москві, кажуть, що большевики лише „блофують" війною, а воювати вони не будуть. Активність білогвардійців, яким нема чого губити, змушує їх до переговорів з Китаєм і до розвязання конфлікту мирним способом.

КИТАЙ СТОЇТЬ НА СВОЙОМУ.

НЕ ПРИЙМЕ ЖАДНИХ ПОПЕРЕДНИХ УМОВ, ЯКІ СТАВЛЯТЬ БОЛЬШЕВИКИ.

НАНКІН (Китай), 3. серпня. — Міністер справ закордонних Ванг заявив, що Китай не прийме жадних попередних умов, які виставлятимуть большевики. Китай ніколи не погодиться, щоб управа Східно-Китайською залізницею знову перейшла в руки большевиків, бо вони вживали залізницю та її адміністрацію для комуністичної пропаганди проти Китаю.

Притім він заявив, що націоналістичний уряд кожної хвилі готовий розпочати переговори з большевиками, але без жадних попередних умов з їх сторони. До цього Ванг додає, що Китай і далі буде вважати цю залізницю спільною власністю Китаю та Росії, але він не допустить на ній мішаної адміністрації, як це було раньше.

ЗАХОПЛЮЮТЬ КИТАЙСЬКІ ПАРОПЛАВИ.

ТОКІО (Японія), 3 серпня. — Японська телеграфічна агенція повідомляє, що большевики знову захопили на Амурі китайський пароплав. Підчас його обстрілу забито 2 Китайців. В гирлах ріки Сунгарі також захоплено кілька китайських суден зі 150 Китайцями, які тепер тримаються у благовіщенській вязниці. Крім того пригадують, що ще раніше большевики захопили принаймні 450 Китайців та 36 білогвардейців, котрі також знаходяться в ріжних російських вязницях.

Китайська влада заявляє, що вязні й китайські судна повинні бути звільнені большевиками раньше, ніж роспічнуться формальні переговори у справі Східно-Китайської залізниці.

РЕПАРАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ ПЛЯНУ ЙОНГА БУДЕ СКЛИКАНА В ГАЗІ.

БРЮСЕЛЬ (Бельгія), 3. серпня. — Згідно із заявою бельгійського уряду репараційна конференція, що збирається в Газі, буде розділена на дві частини. Одна буде обговорювати фінансову сторону пляну Йонга, а друга займеться розвязанням політичних питань, як евакуація Надренії, питання національних меншин і т. п. Для цього будуть створені відповідні підкомісії з фаховців.

Крім того будуть установлені два організаційні комітети: один для організації інтернаціонального банку, а другий для перегляду всіх законів і правил, які звязані з репараційною проблемою, особливо в Німеччині.

НА „ГРАФІ ЦЕПЕЛИНІ" ВСЕ ГАРАЗД.

ГОРТА (Азорські острови), 3. серпня. — Вчора пів до дванайцятої години в день тут пролетів „граф Цепелін", прямуючи до Америки. Всі радіотелеграми з нього подають, що йому ведеться добре.

ПРИСУД ПО 14 РОКАХ.

БІЛГОРОД (Югославія), 3. серпня. — Бувший капітан австро-угорської жандармерії, Пірк, засуджений на смерть за те, що підчас війни в 1915 році з його наказу був розстріляний чорногорський селянин Джілік, якого запідозріли в шпіонажі.

ВРЯТУВАЛИСЯ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „РАЮ".

ЙОНКЕПІНГ (Швеція), 3. серпня. — Сюди приїхали 900 Шведів, яких прадіди ще при російській цариці Катерині переселилися на Україну. Життя під большевиками було таке тяжке, що Шведи, яких батьки й діди вже родилися на Україні, змушені були вимігрувати на землю своїх предків.

Правительство й громадянство зробило прибувшим урочисту зустріч. Уряд має намір посадити їх на землю, розпарцелювавши для того кілька великих маєтків.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМУНІСТИЧНИЙ ПШИК

На приказ Москви комуністи по ріжних краях заздалегідь лагодилися на перше-серпневу демонстрацію. Мала се бути демонстрація за миром, хоча вони як правовірні марксісти повинні були знати, що демонстраціями не можна здержати війни, бо війна підлягає, після їх думки, загальним правилам економічної еволюції. Війну викликають і війну здержують не вуличні демонстрації, але невмолимі вимоги капіталу й імперіялізму. Це комуністичні провідники відай знали, але вони хотіли показати свою силу. І справді, як демонстрація першого мая показує силу політично зорганізованого робітництва, так сей перший серпня показав, яку силу має в світі комунізм.

Якаж се сила?

Найбільше сили здається проявили комуністи в Франції. У Парижи, як кажуть фабриканти, мало бути на демонстраціях 8 тисяч робітників. Комуністичні провідники кажуть, що демонстратів було 50,000, але се певно більше їх горяче бажаннє, як справдішний факт. Навіть того числа не булоби, якби паризька поліція своїм звичаєм не робила гучних приготовань до дня демонстрації, роблячи в сей спосіб тільки рекляму комуністам.

У Бельгії радикально настроєних робітників ще менче, як у Франції. Одна тільки Антверпія має їх дещо більше, але поліція й з тим дала собі раду без труду.

У Німеччині комуністи дістали дозвіл на демонстрації, обіцявши поліції, що будуть заховуватися порядно. Як справдішні Німці додержали слова. Тому їх демонстрації вийшли млаво. Враження сили не відніс ніхто.

У Відни було все спокійно, як на похороні. В одному місци поліція мала клопіт з недоростками. На Балкані теж комуністи сили не проявили. Ні в Будапешті ні на провінції в Угорщині демонстрацій не було. В Польщі комуністи майже ніяких демонстрацій не робили, лишаючи видно боротьбу проти уряду на плечі українських, білоруських, литовських і німецьких націоналістів.

В Англії, як відомо, комуністи топляться серед умірко-ваної політики робітничої партії, як куля снігу на огні. В Америці вони сили ніякої не мають. На вісім міліонів населення Ню Йорку вони змогли стягнути ледви 5,000 людий, на три міліони населення Шикаґа півтори тисячі.

Очевидно були демострації в Москві. Було військо й робітники, вигнані на демонстрацію босами фабрик і військом.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД РУМУНІЄЮ

II.

Бесарабія.

Для освітлення бесарабської справи, зприводу якої намагалися большевики нераз піднести стільки безуспішного крику на міжнародній арені, варто пригадати деякі історичні факти.

Сьогоднішна Бесарабія становила в давнім минулім дві самостійні держави, Молдавію й Волохію, що в боротьбі з Турками або з татарськими ордами тратили деколи свою незалежність. Молдаванські й волоські господарі підтримували із київськими князями політичні й торговельні зносини, а Богдан Хмельницький, одруживши свого сина Тимоша з донькою молдаванського господаря, допомагав господарям у боротьбі з чужинцями. Після 1812-го року, а потім після російсько-турецької війни впала Бесарабія жертвою Москви. Від цього часу почали осєлюватися по містах російські урядовці та вельможі, яких російське правительство щедро наділювало землею й чужими маєтками. Не зважаючи на цю кольонізацію й русифікацію, що її російське правительство піддержувало всіми засобами, таки не вдалося Москалям зрусифікувати Бесарабії, про що свідчать хочби статистичні дані, на основі яких нараховувалося в 1919 р. 47.6% Молдаван і Волохів; 21.8% Українців; 11.8% Жидів; 5.9% Москалів; 5.2% Болгарів; 3.1% Німців і 4.6% инших національностей. При цьому треба завважити, що найгустійше заселені Українцями повіти: **Хотинський, Білецький, Сорокський та Акерманський,** де ще в 1897. р. становили Українці перемагаючу більшість, а саме 62.70% населення.

В 1917. р., у час революції, пробудилася й Бесарабія. Молдаванські націоналісти утворили Національну Раду („Сфатул царій") з думкою створення молдавансько-волоської держави. Ця Рада одначе завела покладені на неї надії. Частину Ради вспіла Румунія шляхом корупції притягнути на свій бік, а частина під натиском терору розбіглася.

Ця частина членів „Сфатул царій", що її приєднала собі Румунія, вспіла опісля, а саме 27 березня 1918 р., проголосити злуку Бесарабії як автономної одиниці з великорумуською державою.

В українських повітах натомісць була горячкова праця, вислідом якої було заснування кількасот українських народніх шкіл і Просвіт та навіть кількох середніх шкіл, як в Акермані та Хотині, і не було тоді сумніву, що ця частина української території відійде до української держави. Сталося одначе инакше.

Після миру в Берестї литовському австрійське військо заняло українські повіти, а згодом, коли положення Центральної Ради ставало непевним, перебрало й владу в свої руки. Громадські орґанізації вислали тоді делеґації до Київа з домаганням злуки цих повітів з Україною та наділення представника української державної влади. Цього одначе ЦР. не вспіла вже перевести. Її розвязано і проголошено Скоропадського гетьманом України. Під кінець 1918 р. вислав гетьманський уряд представників української влади, старосту та начальника державної варти — до речі кажучи — єдино-неділимців, що їм більше по нутру була аґітація для віднови російської імперії, ніж закріплення української влади на місцях. Саме в цьому часі використали Румуни сприятливу нагоду та при допомозі кількох кінних полків, без усякого військового спротиву з боку української місцевої влади, заняли цю решту Бесарабії. Це був і кінець офіціяльної української влади в Бесарабії. Румуни почали тепер по свойому господарити. Силою вивезли українську інтеліґенцію до Румунії, зліквідували українські школи та наложили великі податки.

Це довело до українського повстання, під проводом Маєвського, й до утворення так званої бесарабської Директорії. Українські повстанці жорстоко мстилися за всі заподіяні кривди та надіялися збройною силою відорвати українські землі від Румунії та приєднати їх до України. При цьому покладали вони великі надії на підтримку українського уряду. Це одначе завело. В міжчасі гетьман був приневолений передати владу Директорії, яка так була занята справою ліквідації гетьманського уряду й боротьбою проти большевиків, що не була в змозі прийти на поміч повстанцям.

В р. 1919 Сенжерменським договором віддано Бесарабію Румунам, з тим, що заключений опісля (10/12, 1919) додатковий договір накладав на Румунію обовязок рівнорядного трактовання всіх горожан без ріжниці, раси, мови й віроісповідання. Румуни одначе потоптали ці зобовязання, завели виїмковий стан та почали широку акцію румунізації.

Про страхіття, які довелося пережити українському населенню під румунською займанщиною за останніх десять літ, годі нині розводитися. Це аж надто відомі справи. Цей невиносимий режім останні події в Румунії трохи полегшили, коли прийшов до влади провідник селянської партії Маню, що в останніх виборах відніс подавляючу більшість над румунськими лібералами і консерватистами. Але національно культурний, а особливо політичний український рух у Бесарабщині знаходиться ще в початковому стані. Залякана румунською Чекою українська інтеліґенція в Бесарабщині не спромоглася ще на вияв своєї активности, хоч би в такій мірі, як це робить буковинська українська інтеліґенція.

(Конець)

Жінка (до чоловіка, який вернув нічю додому та по пяному розкидає обстановку й ріжні річи): А ти що, пянице, обстановки чіпаєшся!?

Чоловік: А може я зовсім не пяний, а може я з буржуями бюся. **(З большевицького гумору).**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДАРУНОК РИМУ — КОМУ?

Читаючи переклад римського розпорядження про українську католицьку церкву в Америці, зладжений гр. В. Буковенком, я питаюся себе самої: Чи щось таке можливе тут, на вільній землі Вашинґтона?

Чи можливе се, щоби в головному заряді римо-католицької церкви засідали такі люди, які не знають, що ми не „Греко-Рутенці", але Українці?

Чи можливо припустити таке, щоби ми на бажаннє Риму й Варшави перестали вживати своєї національної назви, а стали називатися „Греко-Рутенами" або „Рутенами"?

Чи можливо, щоби ми покинули назву „України" та „Українців", за котру нас переслідували московські царі й ляцька шляхта й бюрократія, за кстру ми свою кров проливали, а приняли як свою національну назву се імя, Рутенців, яким нас від віків хрестили наші вороги, і яким ми слушно бридимося, як пятном раба, силою нам накиненим?

За кого нас мають сі римські дипльомати, що йдуть за польською командою та кажуть нам закидати наше національне імя, яке ми самі собі вибрали, а принимати ту назву, яку вони собі нам викували в Римі й Варшаві? Чи ми худоба, щоби приняти без протесту таке імя, яке панови подобається надати? Чи ми на їх думку собака, якого так кличеться, як панови хочеться?

Чому то ми не маємо пошанівку перед чужими? Хто нас представляє за рабів, за худобу, за собак? Хто запевняв Рим, що Варшава має слушність, та що ми справді приймемо таку назву, яку Варшаві та Римови подобається нам надати?

Я питаюся далі американських Українців-католиків:

Доки ми будемо спокійно зносити, як нам плюють в очи, як нас називають рабами, худобою, собаками? Чи найдуться між нами, Українцями-католиками, вірні, які найдуть відповідний спосіб проти сього запротестувати? Чи не найдеться між українськими католицькими священиками справдішних людий, які піднесуть мужний протест проти варшавського й римського нахабства?

Антонина Мегалівна,
Шикаго.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1930.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, звaживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 30. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок ,співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1930 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

В. Кедровський.

1919 РІК

(36)

Ранком 18 квітня, у Велику Пятницю, ми приїхали до Рівного. Наш потяг спинився недалеко від потягу С. Петлюри, що стояв готовим кожної хвилини рушити. Я негайно пішов до С. Петлюри. Коли я виходив з вагону, яким ми приїхали, Ф. Швець просив мене, щоби я сказав С. Петлюрі, що він конче має сьогодня вечером вертатися до Станиславова, бо там його чекають дуже важні справи. Отож він хотів, щоби Петлюра негайно приняв його та зробив засідання Директорії. Сам Ф. Швець одягнувся й вийшов на перон, очікуючи запрошення до вагону Головного Отамана.

Я сердечно привитався з С. Петлюрою. Він за цей короткий час, що я його не бачив, постарівся та став ще більше вимученим.

— Пане отамане, — кажу йому, — член Директорії Швець просить, щоби його негайно приняли, бо він має вертатися до Станиславова у важних справах.

— Нікуди він не поїде з Рівного. Має сидіти тут — відповів С. Петлюра.

Тут він наказав поставити вагон Ф. Швеця на запасний шлях біля вагона члена Директорії Макаренка.

— Їдемо негайно з вами, Володимире Івановичу, на фронт, — каже Петлюра.

Наказав жовнірам з його охорони перенести мої річи до його потягу та примістити їх в переділі вагона, де містилися його адютанти та инші штабовці з персонального штабу. Поки я переповідав С. Петлюрі спостереження, річі мої перенесли до отаманського потягу, а також сюди перейшла й моя дружина. Стоючи біля вікна, С. Петлюра побачив здалека Ф. Швеця, а з ним д-ра Цегельського:

— А то, здається, д-р Цегельський зі Швецем?

— Так, пане отамане, він теж хоче вас бачити. Не знаю в якій справі.

— То Льоньо приїхав найматися. Хай трохи почекають, поки я вернуся з фронту.

Після цього С. Петлюра наказав, щоби відправляли скорше наш потяг на фронт. Я бачив лише здивованого Ф. Швеця, що стояв на пероні, розвівши від незрозуміння руки, коли побачив, як наш потяг помало відходив від стації.

Довго тревали мої інформації, які я переказував С. Петлюрі. Таксамо він коротко переказував перебіг подій з часу мого відїзду та теперішню ситуацію. Сумно й тяжко було від оповідання С. Петлюри. Лишився сам. Всі повтікали, коли почалися невдачі. Першим з Директорії втік Винниченко, а потім О. Андрієвський забрався до Станиславова й вважав краще там переводити „експертизу" над вином та горівкою, ніж сушити собі голову справами Директорії. Ф. Швець також знайшов ліпшим попивати собі „чайок" та смачно їсти зготоване руками „кухмайстерші Гашки". Члена Директорії Макаренка С. Петлюра тримав ніби під арештом біля себе, щоби й він не чкурнув кудись подалі від небезпечного оседредку боротьби. На плечі С. Петлюри спала кольосальна робота, а піддержки майже від нікого нема. Змучений фізично, він, хоч і кріпкий ще духом, всеж не мав уже тієї свіжости думки та енерґії, яка була, памятаю, в 1917 році, коли ми працювали в Ґенеральному Комітеті.

— Добре ви зробили, що вернулися до центру, — говорив він мені. — Тепер ми обдивимося з вами фронт. Ви познайомитеся на місци з ситуацією, а тоді буде видно, за яку роботу візьметеся. Роботи багато, сила, а робити нема кому. Сам не розірвешся на тисячу шматків.

В цій першій розмові з С. Петлюрою я звернув його увагу на страшну своїми наслідками стратеґічну нашу помилку, що держимо фронт на Волині аж по Припять, а не на Збручі, маючи запілля в Галичині. На це С. Петлюра відповів, що так випадково сталося, бо тут наші війська збеpігли свою боєздатність в той час, як на Поділлю й далі на південь всі вони знищені. Тут є дивізія залізничників, Січові Стрільці, Група Оскілка, Житомирська Юнацька Школа, які тепер провадять вперті бої з большевиками, а проти Поляків стоїть невелика Холмська група. Я ще не був ознайомлений з ситуацією на фронті, ні з боєздатністю нашої армії, а тому не міг з переконанням висловлювати свої думки, але всеж я відразу почав виступати проти наших операцій на Волині. Вже в перший вечір я звернув увагу С. Петлюри, що ми своїм фронтом на Волині рятуємо Поляків від большевиків та даємо їм можливість вести боротьбу проти Галицької Армії під Львовом. Тримаючи фронт приблизно від Волочиськ до Лункця на ріці Припяті, ми тим замикаємо большевикам дорогу на Берестє-Варшаву, на Холм-Люблин і т. д. в запілля польській армії, що бється під Львовом. Крім того відкривши для большевиків лінію ріки Збруча, ми примушуємо Галицьку Армію відтягати свої сили також на оборону Збруча від большевиків. Я висловлював думку, що треба всіма силами старатися утворити новий наш фронт від Бродів, куди мало дійти праве крило Галицької Армії до Дністра по лінії Збруча. Тоді лише буде доцільне вживання всіх українських воєнних сил, як придніпрянських так і галицьких.

На це С. Петлюра відповідав, що тепер уже пізно, бо, можливо, що ми таки скоро станемо перемагати большевиків і просунемося на Київ. Пізніше я про це говорив з командантом Січових Стрільців Е. Коновальцем та з начальником штабу придніпрянської армії А. Мельником. Вони відповіли мені, що вже нераз говорили про це з С. Петлюрою, але він на те не звертає уваги.

Коли я придивився далі до нашого штабу, то бачив, що душею цього стратеґічного пляну був підполковник Капустянський. Він мав кольосальний вплив на С. Петлюру, який, до речі сказати, завжди ставився з більшим довірям до тих, що не були „своїми людьми", але зате мали колись високі ранґи, або золоті царські погони та ріжні відзнаки. Це психольоґічне явище виявлялося півсвідомо в характері С. Петлюри, що завжди змушувало його признавати над собою, несвідомо для себе, авторитет чужих людей, людей, що нібито в собі мали щось „вищого", щось „панського", чого, мовляв, не було в українських патріотів, бо то все „свої люди". Колиб студіювати С. Петлюру як психольоґічний тип, то це можна булоби прослідити на протязі всієї його діяльности, що дуже шкідливо відбилося на багатьох ділянках національно-державної, а особливо військової діяльности С. Петлюри. Звідси те, що він ще в Центральній Раді старався себе оточити „блискучим ґенералітетом", звідси його довіря до Скоропадського в часи Центральної Ради й поблажливе відношення до нього та до його прибічників у часи Директорії. Оті „чужі авторітети" найбільше причинилися до страшного висліду нашої визвольної боротьби. Тоді особливо великий вплив на С. Петлюру мав Капустянський, який був ініціятором всіх стратеґічних плянів української війни в часи Директорії. Без огляду на те, яке становище займав Капустянський, його слова для С. Петлюри були переконуючими. Тому годі було своєчасно зліквідувати волинський фронт, який був потрібний лише для загального пляну всіх армій у боротьбі проти большевиків, маючи на увазі концентричний наступ всіх протибольшевицьких сил на Москву. Українська державна боротьба вимагала цілковито иншого пляну війни.

Треба було рятувати кожну частину української землі спільними українськими силами, а в тім числі й Галичину. Але в пляни Капустянського не входило боротися лише за українську державу, бо для нього було лише одне й головне завдання — загальна боротьба з большевиками в російському масштабі. Тому потрібна була волинська операція української армії, щоби не було великого стратеґічного прориву між всіми білими арміями, починаючи від Північної армії Мілера, до Армії Колчака, Денікіна, Юденича та армій литовської, латишської та естонської. Українська армія на Волині виконувала частину загально-московського білоґвардейського пляну боротьби з большевиками, а не боротьби виключно за українську державу.

Волинському фронтові співчував ще й С. Петлюра тому, що тут він знаходився „на своїй землі", а не на галицькій. Там він, звичайно, як я вже згадував раніше, мусів би поступитися частиною своїх „суверенних прав" на користь галицького уряду й мусівби, коли не підлягати в дечому його розпорядкам, то у всякому разі координувати свою діяльність з діяльністю того уряду. С. Петлюра не вважав для себе вказаним іти на „таке обмеження свого суверенітету". Це помагало впливові п. Капустянського на нього.

Коли я приїхав до штабу армії, то саме тоді почав стабілізуватися цей нещасливий волинський фронт. Придніпрянська армія була запхана в „сліпу кишку" між Поляками та большевиками. Притім для неї дістався найгірший терен Волині, де не було ні добрих ґрунтових доріг, ні брукованих шляхів, ні навіть на тих залізницях, що були в посіданню нашої армії, не було можливости свобідно маневрувати ізза браку вагонів та паротягів. Вдодаток ми не мали в свойому запіллю такої гарної вузлової стації, якою був для большевиків Київ чи Козятин. Наше запілля увесь час стояло під загрозою Поляків і для оборони проти них ми мали слабу так звану Холмську ґрупу. Сам терен Волині був дуже тяжкий для маневрування армії, а населення біднe на харчі та на фураж для кінноти.

(Дальше буде).

З РІДНИХ ЗЕМЕЛЬ.

ПРОГРАМА І ТАКТИКА.

На маргінесі міських виборів в Тернополі. — Вшехпольсько-радикально-кагальна спілка. — Політичний скандал.

В днях 16, 23, 25 і 27 червня ц. р. відбулися в Тернополі вибори до міської ради на місце вибраної в липні 1927 р., яку воєвідський уряд розвязав ще перед її уконституованням. Як відомо, вибори є ще куріяльні. Українське населення в Тернополі абсолютно найчисленніше по Львові, а релятивно зі всіх більших міст в цілому краю, — що творить около одну четвертину загалу населення в місті, не є само в спромозі вибрати своїх представників ані в IV. колі, ані в III., бо II. коло є жидівське, а I. польське (урядниче). Отже самі обставини примушують Українців до виборчого компромісу.

Міська організація УНДО скликала ще в лютім ц. р. на першу вістку про можливість нових міських виборів численні збори місцевих громадян. Тоді після реферату посла д-ра Ст. Барана, що своїми промовами в соймі, в комісії буджетовій і в окремій інтерпеляції порушив справу розвязання міської ради в Тернополі і одержав від міністра Складковського письменну відповідь про розписання нових виборів, — вибрано ширший виборчий комітет під проводом д-ра Постригача, що назвався „Український Міщанський Виборчий Комітет".

Вибори розписано доперва з кінцем травня ц. р. і щойно тоді заметушилися місцеві провідники **соціялістів-радикалів і утворили окремий комітет під назвою „Український Безпартійний Виборчий Комітет". На чолі комітету станули д-р Брикович Степан, бувший чоловий кандидат радикальної секатської листи ч. 22 і д-р Чумак — Єлисей, оба дійсні провідники тутешніх радикалів.** Мимо формальної фірми безпартійности, був це на ділі радикальний виборчий комітет і так його тут всі без виїмку трактували. Свою „безпартійність" проголосив він з тактичних зглядів, щоби ловити політично малосвідомих або менше характерних виборців.

З нагоди виборчої акції розбилися на два виборчі табори Поляки і Жиди. Перші згрупувалися коло бувшого вшехпольського посла на краєвий сойм п. Шміда, довголітнього голови повітової організації і д-ра Ленкевича, директора гімназії і недавнього комісаря міста, що нашим міщанам хліборобам відібрав, як комісар міста, громадське пасовисько „На болоті" і добре дався їм в знаки. Є це особа в місті загально несимпатична, чоловік безоглядний, що по війні доробився величезного майна і хоче за всяку ціну бути бурмістром міста. До них пристали майже всі польські „народові" організації і товариства та величезна більшість польського урядництва. Властиві польські міщани, головно ремісники, утворили окремий комітет з кількома інтелігентами проти-вшехпольського покрою.

Розбилися теж і Жиди. Сіоністи і часть ремісників та дрібних купців утворили один комітет, старорежімні кагальники і магістратські Жиди з жидівською буржуазією — другий. Обі групи, так в польському, як і в жидівському таборі взаїмно себе поборювали.

Національний український інтерес наказував Українцям злучитися разом. Так воно вкінці і сталося і 5 червня ц. р. утворено один спільний комітет з попередніх обох під назвою Український Виборчий Комітет під проводом безпартійного о. Вол. Громницького. Вибрано президію з пяти осіб, до якої ввійшло двох ундистів (д-р Остап Постригач і п. Андрій Фалендиш) і двох радикалів (д-р Брикович і п. Михайло Яримович) та о. Громницький як голова.

Скликано спільне віче на неділю 9. червня ц. р. Про справу міського самоврядування і про міські вибори реферував посол д-р Степан Баран, виказуючи потребу одноцільного українського виборчого фронту. На цьому самому становищі станули в дискусії і всі промовці, між ними й інтелігенти-радикали: пос. д-р Ладика, д-р Брикович, д-р Лисий і д-р Олійник. Здавалося, що до розламу не прийде.

Та сталося інакше. На сходинах членів спільного комітету 13. червня ц. р. радикали д-р Брикович і д-р Чумак видвигнули з розмислу такі особисті жадання в справі кандидатур, що їх друга сторона відразу не могла тоді приняти. Зробили вони це нарочно, щоби позбутися членів УНДО і заключити виборчий пакт з вшехпольсько - магістратсько-кагальним комітеттом, що утворив так зв. „Бльок Господарчий" і всі мандати забрати для себе і своїх симпатиків. Особисті справи можна було вирівняти ще другого дня і так було би сталося, бо члени УНДО в імя вищого національного інтересу **були готові** на уступки. Однак радикали до цього з розмислу не допустили і розбивши навмисне єдність фронту, побігли негайно до вшехполяків і з п. Цімідом, а опісля з д-ром Ленкевичем та з магістратськими Жидами інтелігентами, жидівською купецько-пропінаційною буржуазією та старорежімними кагальниками — підписали виборчий договір. **Зробили це** д-р Брикович і д-р Чумак, — при чому інші радикали інтелігенти — як д-р Лисий, д-р Олійник і д-р Онуферко — цілком не противилися цій дикій і неприродній спілці, що глумиться в очі з їхньої партійної програми.

Український Міщанський Виборчий Комітет, полишений „безпартійними" радикалами, щойно вечером 14. червня ц. р. заключив виборчий договір з сіоністами і жидівськими ремісниками та дрібними купцями і польськими міщанами ремісниками та утворив т. зв. „Бльок ратування господарки міста" і виступив зі спільною листою в IV. і III. виборчих колах.

Отже були два виборчі бльоки. За Господарським Бльоком під кермою вшехпольської інтелігенції, жидівської буржуазії і кагальників розвинули шалену агітацію всі польські „народові" організації й товариства, богаті Жиди купці і пропінатори, сам магістрат з поліцією, ну, і — наші „соціялісти"-радикали зі своїми симпатиками. За спільною вшехпольсько - клерикальною листою кандидатів Господарського Бльоку видали відозву всі польські „народові" організації і товариства в Тернополі, пр. „Повятова Організація Народова", „Народова Організація Кобєт", „Сокул" „Звйонзек Стшельцув" і „Звйонзек подофіцерув резерви", „Товажиство Школи Людовей" і т. д., закликаючи польське громадянство голосувати тільки на цю листу.

Вийшла гротеска. Мундуровані поліцаї, польські ксьондзи, чистокровні вшехпольські діячі, жидівські пропінатори та пейсаті кагальники і провідники місцевих „соціялістів-радикалів", що самі попали у листу кандидатів, публично за собою агітували. По їх стороні станув магістратський апарат, що остаточно перехилив „побіду" у їхню сторону. Ще одна гротеска. **Тутешні радикали,** що від ряду літ частенько в „Гром. Голосі" обкидували грязюкою місцевого пароха о. Вол. **Громницького, раптом хопилися твердо його реверенди і не вважаючи на його спротиви, зробили його своїм чоловим кандидатом** в IV. колі. Рахунок був такий, щоби через о. Вол. Громницького зискати голоси тих виборців, на яких через церкву має вплив о. Громницький.

Вислід виборів: В IV. колі Українці одержали 4 мандати (о. Громницький, д-р Чумак, муляр п. Воловець і швець п. Козуб), в колі III. 6 мандатів (д-р Степан Брикович, проф. Ілярій Брикович, їхній тіточний брат міщанин-хлібороб п. Михайло Яримович, суддя п. Віктор Цебровський, масар п. Іван Майка і будівничий п. Павло Постригач) на всіх 48 радних. Вийшли з малими змінами кандидати вшехпольсько-радикально-кагальні. З українських радних до соц. радикалів не належить о. Вол. Громницький, формально також проф. Брикович і суддя Цебровський, хоч фактично оба на тернопільському терені йдуть з ними в практиці разом. Решта або партійні загорільці, або їхні беззастережні симпатики. На всіх однак був явний виборчий стемпель радикальний і з виїмкою о. Вол. Громницького для зовніщнього — чужого світа уходять вони за радикалів. Самозрозуміло, що політичну відповідальність за них на зовні поносять місцеві „безпартійні" соц.-радикальні провідники і так всі в Тернополі — Поляки і Жиди ще більше це зовсім слушно розуміють...

А тепер кілька слів про програму і практику соціялістів-радикалів. В „Гром. Голосі" їхній Катон, п. М. Стахів кидає безперервно громи в УНДО за його уроєну у нього угодовість, бє в „Просвіту", „Рідну Школу", „Сільський Господар" і „Ревізійний Союз Українських Кооператив", „Нар. Торговлю", „Дністер" і т. д. і в імя соціялізму і клясовости старається їх підорвати, представляючи українських соціялістів-радикалів з їхньою ідеальною програмою і чистою як хрусталь тактикою, як одиноких спасителів всієї України. Геть з українською буржуазією і установами, де вона працює! Геть з усякими компромісами і бльоками! А на практиці наведений хоч би вище примір найсильнішої в краю соц.-радикальної тернопільської групи — їхній союз з нашими найбільшими національними і соціяльними ворогами. **Цю соц.-радикальну безшабасність підносить публично і припечатує польський тернопільський тижневик „Глос Польскі" ч. 27. з 7, VII ц. р. в статті „По виборах",** в якій дивується, що має спільного з українськими радикалами „Господарчий Бльок" і яку знайде з ними спільну плятформу господарської політики у міській раді.

Одним словом, тернопільські соціялісти-радикали поповнили небувалий політичний скандал, за який соромно навіть кам, українським націоналістам, бо Поляки і Жиди мають свіжу „комедію" на український рахунок. Цікаво тільки, що скаже нині головний секретаріят УСРП, їхній орган „Гром. Голос" і їхній неумолимий партійний Катон п. М. Стахів. Чи і вони знайдуть виправдання д-ра Чумака, д-ра Бриковича і всіх інших своїх однопартійців-інтелігентів в Тернополі?

(„Діло").

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

ШКУРНИКИ.

(Ржищівська парторганізація).

У нашому районі широко розгорнуто підготовну роботу до чистки лав партії. Усі чекають дня чистки. А чистити є кого. Чимало тільки носять парткитки в кишенях, а на ділі нічого спільного з партією не мають, не здійснюють постанов партійних зїздів, а іноді в практичній роботі допомагають куркулеві, гальмують соціялістичну перебудову сільського господарства.

У селі Пиях окремі партійці висловлюються проти колективізації. Хліба — лишків до кооперативу вони не здають. На прикладних зборах осередку КП(б)У у с. Пиях, де було чимало непартійних селян, обмірковували справи весняної сівби й зокрема колективізації. Навколо питання про колективізацію розгорнулись суперечки: чи треба цієї весни організувати колектив, чи не треба. Окремі члени бюра о-ку подавали пропозицію: „організувати колектив, якщо буде можливість". Тов. Виноградов — партієць виступає й заявляє, що така пропозиція перечить постановам XV партзїзду й пропонує: „організувати колектив, а комуністи, що працюють у сільському господарстві, повинні насамперед вступити до нього". Почали знову сперечатися. Нарешті партзбори приймають пропозицію: „організувати колектив, якщо буде можливість". Окремі комуністи до колективу йти не бажають.

Коли було зроблено доповідь про наслідки обслідування осередку на партзборах і поставлено питання, чому комуністи не йдуть до колективу, то частина партосередку, що голосувала проти колективу, заявила — „нехай партія нас матеріяльно забезпечить, тоді ми підемо в колектив". Представникові РПК, що обслідував партосередок, заявили: „Тобі добре говорити про колективізацію — ти гроші одержуєш. Мабуть у тебе є батько, що має завод, фабрику, або землі десятин 30 до 40".

Матеріяльний стан окремих комуністів підвищився, дорівнює міцному середнякові. Психольогія в деяких партійців куркульська; вони турбуються тільки за власне господарство. Партієць — **Гапон Сергій** та його син **Гапон Герасим** живуть разом, господарство їх міцне: 4 дес. землі, хата й клуня під залізним дахом, шопа, кінь найкращий на селі, корова, свиня, бик та ввесь потрібний с.-господарський реманент. Хліба зібрали вони щось 200 пуд, що року позичають зерно селянам. Гапон Сергій працює як голова сільради в с. Пиях, одержує 33 карб., Гапон Герасим, його син — завідує бібліотекою на пиївській цукроварні й одержує теж 57 карб. Отже господарство має ще прибутку 90 карб. що місяця. „Нащо нам вступати в колектив, коли нам так добре живеться" — міркують партійці Гапон Герасим та його батько Сергій. Хліба до кооперації вони здали тільки три пуди тай то тоді, коли їх викликали на це непартійні.

У члена партії **Гапона Андрія** теж господарство міцне, але хліба до кооперації не здав. Зимою та на весні Гапон Андрій нічого не робить, ні вдома, ні на цукроварні — ходить і байдики бе. У сільському господарстві не працює, поле обробляє його сестра, що має — 18 років. Активної участи в громадсько-політичному житті села Гапон Андрій не бере. Член партії **Табачний Кость** має 4½ дес. землі, працює на цукроварні постійно й одержує 40 карб. на місяць. Довгий час одержує на цукроварні пайок на всю родину. Хліба кооперації не здав ні фунта.

Партія бореться за соціялістичну перебудову с.-господарства а ці „комуністи" живуть і працюють для себе. Селяни кажуть, що це шкурники.

Є в ржищівській парторганізації ще й такі, що нічого не роблять, дискредитують партію некомуністичними вчинками (Поночовний, Бондаренко, Єрастов, Білека, М. Говоруха), нічого спільного з нею не мають.

Колись були за приклад і за керівників некомуністичних вчинків (пияцтво, звязок із чужими елементами). **Фішбейн** — колишній секретар РПК (тепер працює в Київі в Кредитспілці). Ці два „керівники" допрацювались „до ручки" аж поки їх зняли з роботи. після їхньої роботи — розпустили партійний осередок у с. Грушеві, розпустили бюро партосередку в с. Пиях. Чимало партійців притягли до партійної відвічальности. Частину виключили з партії. Занепала робота осередків — і все через „керівництво" **Фішбейна та Ходоїва.** Тепер Фішбейн та Ходоїв мусять відповідати перед партією за свої вчинки.

Суханов П. А.

(„Пролетарська Правда", Київ).

Людвік Стасяк.

ГАДИНА.

А був він якби сотворений на жовніра. Вправи військові виконував чудово, прикази ловив лискавкою. Іменований фрайтером був нещастям для рядовика. Службіст, карний, енергічний внедовзі звернув на себе увагу фельдфебля, який ставив його іншим жовнірам за взір. Раз-два засвоїв собі касарняну мову. Нема проклону, якийби не перейшов через уста жовніра, нема святого імени, якогоб не оплюгавив. Не повіриліб люде, якби так списати той словар; а писати його не вільно, бо на згадку касарняного плюгавства дрощ і гидота чоловіка проймають...

А як підофіцером іменований Войцех Тшмель страшним голосом закричав: „Achtung", то кров у рядових мерзла, то всі нерви людські дрожали. На ту громову команду: „Achtung" жовнір зривався, каменем ставав. Коли в год. 5 рано Тшмель двигнувся з ліжка і над покотом сплячих людий крикнув: „Achtung", то якби в сорок людий грім вдарив, сорок жовнірів зірвалося, сорок людий коло ліжок як струни стануло.

Не встав сорок перший, а радше поволи вставав, скочив капраль Тшмель і в писок його стрілив, потому пястуком його вдарив між очі, а як жовнір повалився, копанням присилував його встати; а як встав, вдарив його з другої сторони пястуком в зуби. Але через те славна пруська армія здобула хосенного і карного жовніра. Він вже знає тепер, що значить, як старшина закличе: „Achtung".

Славний був у полку Войцех Тшмель з грімкого голосу, з могучої команди. Площа до вправ перед касарнями має певно з 4 морги, а прецінь як капраль, ідучи „Parademarsch-ом", крикне „Achtung", то ціле подвіря чує його голос; здається, що шиби від львиного голосу задріжали. Він уміє модулювати акцент над буквою „а" як кричить: „Achtung"!!! Цілий батальон знає той голос, полковник зелектризований звертав голову, офіцири всі, чуючи той голос, ставали..

А коли зближався падолистовий аванз, прийшов до жовнірської ізби ординанс і візвав Тшмеля до канцелярії.

Чекали там на нього капітан, поручник і сотник.

— Слухай-но, Тшмель, що ти за один?

— Я уродився в Буковцу...

— То знаю. То записане в паперах канцелярії.

— Батько мій був...

— То всьо знаю.

— То прошу о прикази, пане капітан — говорив капраль, випростуваний як дубчак.

— Хочу знати, яка твоя матірня мова.

— Німецька.

— Ти отже...

— Німець, пане капітан.

Сотник поглянув якось з недовірєм на Тшмеля.

— Так?? Німець??? бо ніби...

Поручник сміявся і казав:

— Тшмель, Дшмель... Назва твоя якось дивно звучить.

— Я Німець — закликав капраль, з якого очий била щирість.

— Отець твій...

— Батька ані мами не тямлю; те знаю, що були зі Шлеська!... Мій опікун був Поляком, але я від першої народної кляси говорю лише...

— Так, так. Говориш як родовитий Німець.

— Здається, що то вже наш — завважив поручник.

— В такім разі можу Тшлельови побажати.

— Слухаю, пане капітан.

— Представлено тебе по авансу до фельдфебля.

Капральови заіскрилися очі.

— Дякую, пане капітан.

— Abtretten!

Тшмель засалютував, звернувся на обцасі і йде до двері.

— Але, аде, най-но Тшмель вернеться.

— Розказуйте, пане капітан.

— Я хотів... тобі сказати... отже є річ така. Говорю до вас, як до чоловіка інтелігентного, хайже Тшмель схоче і то добре зрозуміти. Отже я капітан, хоч есьм шляхтих і звуся von Rochlitz, прецінь я демократ і кажу, що всі назви на світі є собі рівні. То все одно, як чоловік називається. Мимо сього я демократ, хотяй von Rochlitz, есьм переконаний, що назва німецького фельдфебля повинна бути щиро німецька...

— Що маю робити, пане капітане?

— Но, повинен Тшмель зрозуміти.

Приступив до Тшмеля поручник, який мимо сього, що був шляхтичем і мав старе німецьке назвиско, мав цілком демократичні пересвідчення і сказав:

— Тшмель внесе до президентури провінціональної подання, щоби називався Дшміле...

• • •

Була то справа голосна на цілий Шлеськ, в Берліні навіть про неї часописи писали. Рядовик Стоклоса не міг навчитися „Paremarsch"-у, а радше не хотів навчитись! Працював над ним фрайтер, трудився над ним сотник, всьо надармо, бо Стоклоса слова по німецьки не вміє і не знає, що підофіцир до нього говорить. Фельдфебель Адальберт Дшміле вмить пізнався на Стоклосі; він, досвідчений жовнір, змиркував, що то навмисний спротив і відраза до військової служби. Правильник німецької армії строго заказував бити жовніра і тому Дшміле, як офіцири були в касарні, не бив його ніколи, лише навчав Стоклосу, щоби ноги витягнув, груди випрямив, голову тримав догори і йшов, як припис каже. Тубальним голосом кричить на Стоклосу. Надійшов офіцир von Buckow і питає Дшмілього:

— Що діється з тим Стоклосою?

— Неук.

— Не хоче навчитись, чи не може?

— Не хоче.

— Треба вплинути на нього.

— Від тижня вправляю з ним.

— Як не поможуть дозволені способи, то...

— Всіх способів я пробував.

— Може енергічнійше натиснути.

Дшміле усміхається значучо.

— Коли...

— Но, я не виджу.

Офіцир відвернувся, на годинник поглянув, золоту його коверту подивляє, звернув очі на каштан, з якого осінний вітер листя стручував.

— Стоклоса, вийди наперед! — закомендерував Дшміле.

Стоклоса вийшов.

— „Uoachtung!" заревів фельдфебель страшним голосом.

Стоклоса витягнувся як струна.

— Що діється з твоїми ногами, ти polnische Schwein? — крикнув по польськи Дшміле.

— Пане фельдфебель...

— Чи будеш іти, як кажу?!!

— Я хочу йти...

— Чому не йдеш?!

— Не вмію, пане...

Страшним розмахом вдарив Дшміле Стоклосу в лице. Никлий хлопець відразу впав, зірвався непритомно, хотів втікати; дігнав фельдфебель, вдарив від ліва в зуби, уста залила кров, жовнір знова звалився...

Переклав: **Іван Біда.**

Учителька: Олесю, хто відкрив Америку?

Учениця: не відповідає.

Учителька: То ти не знаєш, хто це такий Колюмб?

Учениця: Знаю, це такий птах.

Учителька: Що з тобою, дитино?!

Учениця: А птах, бо я нераз читала: Колюмбове яйце.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(31)

11) Дел. Близнак поручив дуже пекучу справу із виплатами похоронних коштів. Всі знаємо, що за $100.00 похорону днесь справити не можна. Навіть сума $300.00, яка є признана статутом, не є такою то великою, щоби вистарчила на всі видатки. Однак, тут справа не залежить від гол. екзекутиви, а від записів члена. Як член запише собі $100.00 на похорон, то ми мусимо тільки таку суму виплатити. Нехай члени, а передівсім всі ті члени, які не мають тут рідні, яка заняласяби похороном, упорядкують свої посмертні запомоги в той спосіб, щоби полишили відповідну суму на похорон. З отсего місця прошу всіх делеґатів, щоби, розїхавшись домів, сеї справи допильнували. Як хтось не знає, як розпоряджена його посмертна запомога, нехай напише до канцелярії Союза. За зміну посмертної запомоги канцелярія нічого не числить, то чомуж ждати і натягати місцеві каси і ворогувати на фінансового секретаря, що не пише чека на більшу суму на покриттє похоронних коштів. При тім ще одна важна річ, а іменно: підчас світової війни померло й пропало много людей, на яких до нині є записи посмертних запомог. Много членів поженилось по третий раз, а посмертна запомога все ще записана на першу жінку. Є случаї, що вся родина вимерла, і не буде кому виплатити посмертної запомоги. Тому треба заздалегідь справи провірити й посмертну запомогу відповідно впорядкувати.

12) У відповідь делеґатови Головчакови заявляю, що на подальші околиці морґечів не дається тому, бо над такими реальностями не булоби належної контролі зі сторони екзекутиви, контролі нашої і державної. Про позички на майнерські околиці є ухвала давнійша, щоби, з огляду на усуваючіся майни або непевного титулу власности, позичок не уділяти. Є місточка, в котрих вартість реальности зависить від праці в фабриках або майнах. Є праця, то реальність рентується і представляє відповідну вартість. Нема праці, то реальність не вартує навіть стілько, що затягнений морґеч. Ми переконались, що наші члени можуть дістати позички в місцевих банках на 5% або 5½% тоді, коли Союз бере 6%. Є много людей, які, не могучи дістати позички в місци ізза правних перешкод, відносяться до Союза, думаючи, що так далеко ніхто не переконається, як справа мається. Щоби на подальшу околицю дати морґеч, треба післати знатока реальностей, котрий разом з відповідним чоловіком в місци мігби дати належну оцінку. Апрейзор, який робить оцінки для орґанізації, був свого часу відпоручений асекураційним департаментом стейту і до сих час наша орґанізація не стратила на жаднім морґечу грошей. Поїздка такого апрейзора булаб за коштовна, а спускатись на оцінку членів або місцевих знатоків булоб ризиковне.

13) У відповідь дел. Лисакови заявляю, що під сю пору є ще два морґечі на 5%, а то: в Елизабет $720.00 і в Джерзи Сити $7,500.00. Є се старі морґечі з давнійших літ, які я застав в орґанізації. Якщо присутні уважають, що треба й тим двом морґечам піднести процент, то се зробиться при найближчім реченци плачення проценту із загрозою скансельовання морґечів.

14) Питання дел. Мартинця є сего рода, що я змушений подати ширші інформації, тим більше, що находяться члени, які може й несвідомо роблять всякі сплетні, а в проектах, не розуміючи справи, розписувались. Є ріжні бонди й морґечі. Є бонди, які звільнені від стейтових і федеральних податків — і такі є дорозші, — а є індустріяльні, які не є звільнені від податків. Сі дещевші, і такими бондами спекулюють, і тому й ціна на такі бонди не є сталою. Про якість бондів, які є в нашій орґанізації, вияснив я у відповіди дел. Крупці. Бондами ми не шпекулюємо, а раз куплені остають у Союзі, доки не вийде реченець або не зайде конечна потреба продажі. Дальше є морґечові бонди, які можна набути на біржі або від компаній, які займаються продажею бондів. Такі морґечі є всілякої вартости і на них може бути заробок або страта. Таких морґечів Союз не має і тому не має зарібків ні страт. Дальше, є ріжні морґечі, як перший, другий, третий, і морґечові ноти. Безперечно, що найпевнійшою інвестицією є перший морґеч, о скілько такий не є за великий, себто не більше 60% вартости реальности. Від перших морґечів, зарібків, чи як там називають „бонусів" нема і такі є зборонені стейтовим правом стейту Ню Джерзі. Є зарібки на других і третих морґечах, однак нашій орґанізації таких морґечів не вільно давати і тимсамим зарібками на таких морґечах чванитись.

Лишається до занотовання факт, що дел. Мартинець попередної конвенції покликався навіть на свідків, що урядники бонуси від членів орґанізації тягнули, однак все те показалось тільки сплетнями, на що маємо заприсяжені зізнання. Просити буду дел. відділу 370, щоби спростував сю справу у відділі і пояснив, що на другі й треті морґечі Союз позичок не уділяє і тому десяток тисяч долярів не бракує.

15) Дел. Лукенюк твердить, що є за велика готівка в однім банку. Се відноситься передівсім до чекового конта фонду посмертного й резервового. Державна контроля також се ствердила у своїм звіті, котрий находиться на столі, бо се противиться статутови орґанізації. На мій запит, що в такім случаю зробити з готівкою, як приходять сплачені бонди або морґечі, мені сказано, що се від нас залежить, а їх обовязком ствердити сам факт. Виходить, що наша орґанізація росте скорше, ніж статути справляється, і тому ніяк не можливо статут вшанувати. Більше про сю справу висказав я у відповіди дел. Барткову.

16) У відповідь дел. Біскупови заявляю, що всі жертви на Сиротинець відбираю від комітету Сиротинця і передаю гол. касієрови до депозитовання до банку, однак подрібного книговодства не проваджу сам, тому годі мені сказати, чи жертва в сумі $104.50 була проголошена в Свободі. За се бачу таку суму в справозданню Сиротинця на стороні 40.

Отсим відповів я на всі поставлені мені запити і вірю, що всі делеґати дістали вичерпуючі вияснення. При тій спосібности заявляю, що державна контроля, складаючася із чотирох експертів, працювала пять тижднів, провірила весь маєток орґанізації, в готівці, бондах і морґечах, як також провірила контракти, пляни й всю будову дому У. Н. С., та видала свій звіт, який обнимає отсю книгу на 37 карток битого друку і великих табель. Сей звіт давав я до перегляду шконтруючій комісії і прочим делеґатам і в тім звіті можна як найкрасше переконатись про солідну працю в орґанізації.

На поставлене Йосифом Катулькою, дел. від. 48, внесенне, а поперте Константином Пілатом, одноголосно ухвалено дати вотум довіря гол. фін. секретареви Романови Слободянови.

(Дальше буде).

Л. Р.

ДОКТОР ЧИ РЕДАКТОР?

(Гумореска).

Це така собі невинна пригода, а ще нині — по стільки літах сміються з неї. Було це тоді, коли ще мандрівництво не було в Карпатах чимсь таким звичайним, як нині. Тоді то в лемківських відлюдних селах міщух-турист був небуденною появою. І я був один із тих цікавих, що раді були пізнати красу наших гір. І тоді то в однім лемківськім селі сталася мені пригода, що мене взяли за лікаря.

Невинна пригода, але приємно згадую її.

Початок травня. Сонце приємно пригрівало. Село довжезне, наче Лондон, але вбоге, вбоге! Посеред села коршма. До коршми я не поступив. Гадав зайти до якогось Лемка, покріпитися квасним молоком.

Поступив у хату. В хаті застав я лише старенького Лемка з люлькою в беззубих устах.

— Слава Богу

— На віки слава!

— Дайте мені, дядьку, трохи хліба й квасного молока.

Лемко пішов у другу хату, а за хвилю вернув із молоком і черствим вівсяником. Я засів зараз і забрався покріплятись, а дядько сів на лавиці під стіною, пихав люльку, водив по мені цікаво очима, приглядася мені.

Нараз спитався:

— А відки ви, пане?

— Зі Львова.

Дядько здива вирячив на мене очи.

— Е — що, чогож це ви так мандруєте по світі?

— Щоби пізнати Лемківщину — дядю.

Дядько якось не міг розчовпати цього своєю старою головою.

— А то маєте стільки часу — лише на мандрівки?

Що було говорити? Я притакнув головою. Та це ще більше зачудувало старенького.

— А чим ви є, коли вільно спитати? — і запикав люльку, так, що хмара диму закрила моє лице.

— Дядьку, я редактор.

І тепер я був свідком чогось незвичайного. Дядька наче хто шпигнув ножем. Підскочив, люльку мерщій встромив у кишеню, із счудування отворив уста, коліна тряслися йому з пошани. Назадгузь відійшов до другої хати. Там розмовляв із кимсь схвильовано.

Самособою, це все зацікавило мене дуже. Що це дядько задумує робити? Та ось він уже увіходить із горнятком сметани. Поставив перед мене, пішов знову у другу хату та вернув із грудкою гарного жовтого масла, а вкінці бохонець гарного, свіженького, пахучого разового хліба. Що це діється?

— Їджте, пануньку! — припрошував.

Було воно мені дивне, але я був голоден і забрався до їди. Добре підкріпився. Дядько слідкував мене очима з якоюсь великою пошаною, не курив уже тай — як я заввважав — надягнув уже чистеньку камізольку.

Ну, вкінці я скінчив їсти, Підкріпився, тож хотів іти далі. Витягнув гаманець, щоби заплатити. Та дядько прискочив і задержав мою руку.

— Не платіть — але, пане **дохтор**, гарненько вас прошу, коби ви були такі ласкаві — моя стара вже третій рік має такі страшні кольки в крижах. Коби пан **дохтор** були такі ласкаві — записати їй якесь лікарство. Там у Львові **дохтори** інакші, як тут у нас у циркулі. Моя стара вже ледви зволічеться з постелі. Дуже прошу вас, пане **дохтор.**

Я видивився на Лемка.

— Алеж, дядьку, я не є **доктор, я редактор!**

Дядько підскочив:

— Ну, ну, то-то бо й є! То ви ще такий старший дохтор: **ре-дохтор!**

Добряга дядько уявляв собі, що „ре" означає вищий степень доктора.

— Алеж я редактор — знаєте, такий, що пише ґазети!

Дядько отворив широко уста:

— Казети пишете? — а так!

І зараз устромив люльку в зуби, забрав зі стола хліб, масло та сметану тай казав собі заплатити. Тай вже більше не говорив до мене. Бо і чогож — коли я ніякий доктор, а не то старший доктор: **редоктор!** а чоловік, що пише ґазети!

І так я виходив із села трохи зажурений тай трохи несвій, що я не доктор, лише редактор...

В суді. Судля: Що обвинувачений скаже, коли я поставлю тут вісім свідків, які ствердять, що бачили, як обвинувачений витягав гроші з кишені свому сусідови?

Обвинувачений: Я на це не можу нічого сказати. Всетаки я не боюся тих восьмох свідків. Що значить це зникаючо мале число в порівнанні з вісімсот тисячами свідків, яких я можу привести панові судді, які цього не бачили!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Поміч пластунам.

Жіноча громада в Асторії перевела збірку на поміч пластунам в старім краю, котрі мають виїхати на міжнародний зїзд пластунів в Англії.

На вечерку, устроенім асторійськими громадянами в честь полк. Коновальця, зібрано 18 долярів. Жертвували слідуючі: К. Шутак 3 доляри; А. Бурдиґа, М. Далан по 2 дол.; З. Задорецька, Ю. Заровенна, Н. Черватюк, Анна Максимович, Марія Чарнецька, Галя Фенчинська, С. Кривень, І. Драла, Н. Кубарик, А. Сидор, М. Скубова, П. Бернадська, Д. Попадюк, Р. Фенчинський, М. Климишин, А. Василик, М. Табака, А. Марко і М. Симбай по 1 долярови.

Загальна збірка виносить 27 долярів, котрі пересилаємо через Обєднання.

З. Задорецька.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Допомога пластунам.

Товариство „Українська Демократична Січ" імени Дмитра Вітовського відбуло свій піврічний мітинґ 28 липня. По мітинґу п. сотн. М. Левицький пояснив члнам Січі справу українських пластунів і закликав до збирання пожертви на відправку українських пластунів в Англію на міжнародний зїзд. Після того члени Січи зложили свої добровільні жертви. Жертви дали: І. Попович 2 дол.; І. Мелянич, Д. Шмаґала і В. Венц по 1.50 центів; І. Тремблюк, М. Притуляк, Л. Котович, І. Труш, Н. Зарічний, М. Левицький, Т. Бандура, Т. Оліяр, В. Форемний, П. Свідрик і С. Стойко по 1 долярови; І. Хміль 75 центів; М. Петрівський, С. Дмитрусевич, В. Тимчина, Д. Даруш, Г. Шваґуляк, Д. Бандура, М. М. Лазута і Т. Бобечко по 50 центів.

Всього зібрано 23 дол. 25 центів. Гроші вислано до краю через Обєднання.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Пожертва на народні цілі.

Гром. Павло Войтович надіслав до Обєднання 10 долярів, які просив розділити так: на Просвіту 3 дол.; на інвалідів 5 долярів, а від Юлії Войтович на інвалідів 2 доляри.

НАЙСТАВН-ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Допомога Рідному Краєви.

Братство Св. Володимира, відділ 105 УНС, переслало через Обєднання до краю 25 долярів. Гроші розпреділені так: 15 долярів на Рідну Школу, а на інвалідів — 10 долярів. Гроші ці виасиґновані з каси братства.

КОНЕМО, ПА.

Жертва на інвалідів.

Громадянин Демян Іванюк переслав через Обєднання до Краю 5 долярів на українських інвалідів.

ЖАРТИ.

А.: — Чи то можливе, що дехто вірить, що душа по смерти переселюється із звіряти в звіря?

Б.: Чому не було би можливо! Я сам був раз великий осел.

А.: Справді?!

Б.: А так, тоді як я мойому товаришові Скомороді позичив сто долярів, а він уже певно ніколи не віддасть мені їх.

—o—

— Щож там нового чувати коло тебе?

— Біда, ніколи не маю грошей.

— Таж ти маєш такого богатого вуйка, що сидить на грошах!

— Що з того, коли не хоче з них встати.

—o—

Мандрівний цирк задержався у селі. Один із циркових артистів пописується так, що кидає ножами в дошку, яка висить над головою дівчини, що стоїть під стіною. Вже шестий ніж застряг у дошці понад головою дівчини. Хтось із публики кричить:

— Ходім, люди, він уже шість разів кинув ножем, а ще ніразу не вцілив!

—o—

Відважний Жид.

Моріц Абелес дістався на фронт. Не дуже це припало йому до вподоби. Перед самою битвою Моріц дуже хвилюється і починає дрожати. Четар питається його:

— Що ви, Моріц, так трясетеся наче осика?

— Це, пане четар, воєнна хитрість. Якби я спокійно стояв, то ворог мав би гарний приціл.

—o—

У школі.

До сільської школи приїхав візитатор. Учитель, бажаючи, щоби діти до нього чемно відзивалися, навчав їх, що по кожній відповіді мають додавати слова: „пане інспектор".

На годині візитатор ставляє одному учневі таке питання:

— Що сказав Господь до Адама, коли прогнав його з раю?

Учень відповів:

— Проклятий будеш ти й твої діти, пане інспектор.

—o—

Пожартував з Німця.

Приїзджає Німець на Україну, зустрічає дядька й питається:

— Що у вас довше: літо чи зима?

— У нас зима лише девять місяців, а потім літо і літо та літо... — відповів спокійно дядько.

—o—

Комуністичне їдження.

Були часи, коли всі страви називали іменами коронованих царів, королів, та инших „божою милостю правителів", а тепер уже минулася слава їх, а натомісць маємо таку страву в одній кооперативній кафетерії в Ню Йорку:

Оселедець з цибулею — по Троцькому.

Консоме — по Мікояну.

Фарширована щука — по Зіновеву.

Пироги з печінкою — по Клярі Цеткін.

Біфстейк з кровю — по Леніну.

Кровяна ковбаса — по Сталіну.

Шашлик кавказький — по Джуґашвілі.

„Порк чапс" — по Карахану.

Свинина — по Літвінову.

Випивка — по Рикову.

„Апельсос" — по Криленкові.

Кисіль — по Радику.

Квас — по Калініну.

„Айскрім" — по Чічеріну.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

DO YOU KNOW WHY --- Schoolboys Choose Their Captains Like the Mexicans Choose Presidents?

Drawn for this paper By Frank ...

